
Франц Сіўко

...мне ўсё яшчэ здаецца,
што гэтая разьвітальная сцэна – проста
гульня...

Мары з бульвара Даву

Аповед гіпатоніка

У каханьні, у тым, ці рэалізуецца яно дарэшты, усё залежыць ня толькі ад узаемнай прыхільнасьці ды моцы пачуцьця. Часам гэта толькі выдае, што каханьне досьвед папярэдні (ня мае нават значэньня – удалы ён ці не) можа адолець. Насамрэч досьвед часта мацнейшы за пачуцьцё, ён зазвычай і перамагае. Асабліва, калі ўеўся ў цябе, і ні сілы ня маеш, ні жаданьня працівіцца ягонаму дыктату. Вось, здаецца, нешта новае на даляглядзе, сьвет у вакне, а як распарадзіцца ім, – не дасі рады. Бы з памідорынаю тою падчас абеду, што і вабіць пакласьці на талерку, і боязна: пачнеш рэзаць, а яна возьме ды пырсьне з-пад ножыка на каторага з суседзяў, як некалі было ўжо – памятаеш – аднойчы. Зрэшты, у кожнага свой досьвед, і колькі досьведаў, гэтулькі і гісторыяў.

Мая гісторыя пачалася два гады таму. Час быў ка-

ламутны: вэрхал усюды, мітусьня перабудовачная. Сваякі з-за мяжы пачалі адгукацца. Матчын дзядзька, бабін малодшы брат, Юльян, той самы, з-за якога мяне па сканчэньні школы ў лётную вучэльню не залічылі, ліст даслаў з Парыжу. Маўляў, старэю, восемдзсят неўзабаве, дык ці ня мог бы каторы з вас, крэўных, прыехаць. Выдаткі сплачу дарожныя, адно клопату вам будзе – пацешыць дзеда прысутнасьцю тыдзень-другі.

Я тады толькі-толькі з банку, дзе інжынерам па аўтаматызацыі рабіў, звольніўся. Кампутарныя праграмы, наладка-рамонт – самі разумеюцца. Ну, і начальніцы па сумяшчальніцтве, так бы мовіць, з удзячнасьці за ўладкаваньне на ўежнае месьцейка адзіноты на лецішчы зрэзьчасу памагаў пазбывацца. Нібыта і не сур’эзна тое было па першасьці, а і не заўважыў, як прыкіпеў душой да каханкі. Яна за мяне на дванаццаць гадоў старэйшая, дык вучыла сяму-таму... Аказалася – не аднаго мяне. Прыязджаю неяк увечары на лецішча, а яны ўдваіх з напарнікам маім, Артурам, на канапе...

Разьвіталіся з ёю, пайшоў я з працы. Ды так цяжка далосся расстаньне, што ажно хваробіну праз яго зарабіў: сэрца ные, ціск то высокі, то, наадварот, нізкі, галава трашчыць, як з бадуна, млявасьць. А галоўнае – страх нейкі незразумелы, бы птушаня тое, дачасна з гнязда выпхнутае, скоўвае. Да лекара пайшоў, а ён кажа: «Неўроз у вас, трэба варункі жыцьцёвыя часова зьмяніць. Зьездзіце куды, праветрыцеся, і ўсё наладзіцца». Тут акурат ліст той самы ад дзеда паштарка прыносіць. Падумаў я, памеркаваў і вырашыў ехаць. З паперамі, праўда, намітрэнжыўся, пакуль пашпарт ды візу афармяў, але яно і добра, можа: нішто ж так ад болькі не адцягвае ўвагу, як неспадзяваная турбота.

Прыязджаю, значыцца, у Парыж. Сваяк як роднага спаткаў: сустрэў на станцыі, прывёз на таксі дадому. Дзядку пад восемдзсят, сапраўды, але рухавы яшчэ, бачу, бадзёры. Жытло ж так сабе: два пакойчыкі ў аддаленай акрузе, дом стары. За дарогу мне далярамі сплаціў, павёз на падземцы горад глядзець. Пашвэндаліся пару гадзінаў, вярнуліся дахаты, спаць леглі. А назаўтра, гляджу, – валізу стары пакуе. Ад’ехаць, кажа, мушу на некалькі дзён, дык за гаспадара пабудзеш. Паказаў, што і я рабіць, дзвьесце франкаў пакінуў на кішэнныя выдаткі і паехаў.

Вось сяджу я ў самоце ў пустой кватэры, гляджу, як народ за вакном сюды-туды сноўдае. На дварэ – бы ў Афрыцы, мурынаў ды метысаў паўнютка, рухлівыя ўсе, гаманкія. Справа ад вакна ўваход у метро зьлёнаю пашчаю зеўрае. Ня надта весела, адно добра: крамка побач, па правіянты далёка цягацца ня трэба. Пасядзеў я гэтак гадзіны з тры ў кватэры, схадзіў у краму ды вырашыў у цэнтр гораду па сьлядах, з дзедам Жульенам – тут так яго завуць – напярэдадні пракладзеных, прашпацыраваць. Дзвверыну прымкнуў – і на двор, у метро затым.

Еду сабе. У метро іхнім дзвверы не механічна, як у нас, а ўручную адчыняюцца. Завалаводзіўся я на выхадзе з ручкай і праехаў станцыю перасадкі. Мусіў з наступнай на тую Насьён вяртацца. Па перасадцы сяджу ў вагоне, прыпынкі чытаю на табло. Да вежы пад’ехалі, народ паваліў з вагону, і я за ўсімі.

Ля вежы гамэрня, глум. Азіяты з маляваньнем чапляюцца, тут жа, збоч набярэжнай, накіды партрэтаў за дзясяткаў франкаў робяць. Пацёрся я з паўгадзіны ў натоўпе ды дай, думаю, яшчэ куды хіснуся. Мапу лініяў метро разгортваю, каб паглядзець маршруты, па кішэнях мац – няма акульраў, забыўся ў дзедавай кватэры. Надпісы ж на мапе драб-

нюткія, хоць трэсьні ад напругі, – не прачытаеш. Сяк і так круціў яе, і пад ліхтар падыходзіў, і з адлегласці (дальназоркасьць у мяне) зырыў – ня даў рады прачытаць. Тут чую раптам: па-польску нехта побач размаўляе. Азіраюся: маладзіца цыбатая цётцы нейкай штосьці тлумачыць. Я да маладзіцы. Так і так, маўляў, ці не падкажаце, як да Сюртэ – першае, што ў голаў узбілася, жэкнуў – трапіць.

– Да Сюртэ? – дзівіцца яна. – Няйначай вы дэтэктываў старых начыталіся. Усе на Рывалі ці яшчэ куды плішчацца, а вам Сюртэ давай... З Усходу будзеце?

– Праўда ваша, – кажу. – А як вы здагадаліся?

– Па вымаўленьні, – адказвае. – Я з Польшчы на дваццатым годзе зьехала, дык нюансы гаворкі няблага ўлоўліваю. Да Сюртэ, кажаце? Мне да Нотр-Дама, а гэта тамсама, дык магу прыхапіць вас з сабою. Але толькі пешкі пойдзем. Згодныя?

– Канешне. З такой прыгожай дзяўчынай...

– Жанчынай, паночку, я ўжо двойчы была замужам.

– А я – нежанаты.

– Значыць, пашэньціла... Ня бойцеся, я горад няблага ведаю, трэці год тут жыву. Пойдзем уздоўж Сены.

Вось ідзем. На набярэжнай ціха, адно лісьце (сярэдзіна кастрычніка) шорхае пад нагамі ды вада, чутно, б'ецца ў рацэ аб бетон.

– Вунь ваша Сюртэ. Хочаце – збочым, тут побач вельмі прыгожы раён.

– Праўда, золатам нібыта аддае.

– Ня золатам, а цытрынаю. Так Джойс пісаў. Вы чыталі Джойса?

– Не.

– І добра, што не чыталі. Бзікі генія. Усе кажуць, быгта цікава, а самі адно і чытаюць – як яна ў ложку з мужам... Дарэчы, мяне Мары зваць. А вы што – ні зюк па-французску?

– Ні зюк.

– Кепска. Давядзецца мне паапекавацца вамі. Ці, можа, маеце ўжо апякунку?

– Апекуна. У сваяка гасьцюю, дык апякуецца.

– Што ж, таксама няблага.

Дзесяць хвілінаў гэтак шпацыруем, гамонячы, паўгадзіны і вось на вуліцу шырокую, самалётамі з абодвух бакоў, як на аэрадроме, застаўленую, узьбіваемся.

– Выстава. – Мары моршчыцца, глядзіць пад ногі. – Абутак зблоціла новы. Французьзэ гэтыя. Не каб траву якую пасеяць – жвірам пасыпаюць усюды. Парыж, называецца. Добра, прыцемкі, ніхто ня бачыць. Колькі часу?

– Бяз чвэрці шэсьць.

– Мне дахаты трэба.

– Вы ж да Нотр-Дама зьбіраліся, – нагадваю.

– Перадумала, не выпадае сёньня. А вы можаце са мною ехаць і на наступным прыпынку выйдзеце...

– Я таксама перадумаў. Паеду дахаты.

– Гэта куды?

– На вуліцу Аўрон.

– Дык мы суседзі! Я на бульвары Даву, ці ня ў двух кварталах ад вас, жыву. Добра, едзе разам, веселей будзе. – Мары выцірае сурвэткай туфлі, крочыць да ўваходу ў метро.

У метро тлумна і даволі сьцюдзёна і ўсё ж утульней, як на дварэ. Бруднаватага колеру састаў вымыкаецца з тунелю, і мы апынаемся ў вагоне. І праз чвэрць гадзіны, не прамовіўшы за ўвесь гэты час адно да аднаго ні слова, пад'язджаем да патрэбнай станцыі. Выходзіць нам таксама разам, і я падаю Мары руку.

– Можна вас праводзіць?

– Можна, – згаджаецца яна і ідзе да сходаў. – Толькі ж глядзіце не заблудзіцеся. Пешкі прыцемкам у гэтым раёне швэндацца ня раю. Арабы і чорныя вас ня любяць.

– Чаму?

– Мабыць, адчуваюць канкурэнцыю, ці яшчэ што... Вас жа ого колькі зараз з Усходу. А вунь мая кавярня. Там я працую.

– І што робіце?

– Я ж кажу: працую. Афіцыянткай і крыху прыбіральшчыцай.

– Вы – прыбіральшчыцай?

– А што? Я не такая багатая, каб грэбаваць хоць якім заробкам. Хоць, паверце, і лепшыя часы зьведала. Бацька на радзіме ў ПАРП рабіў, штогод да знаёмых у Саюз ездзіў. Па пятнаццаць-дваццаць найменьняў залатых вырабаў за адзін ваяж прывозіў употайкі на продаж. На мяжы пасьведчаньне партыйнае торкне мытніку, той і прапусьціць бяз догляду. Таму на час, калі ўсё кулдыхнула, мы пры грашах былі. А потым... – Мары змаўкае, хмурнее. – Словам, няшчасьце... Бацька ў аварыю трапіў, павезьлі на лячэньне ў Жэневу да знаёмага лекара-паляка. Ды не ўдалося ўратаваць, памёр бацька. Неўзабаве і матка сьледам пайшла. А тым часам грошыкі скончыліся, вось я і пераехала сюды да цёткі. Нумар тэлефону вам даць?

– Буду вельмі ўдзячны.

– Які вы цырымонны! Наце. Можаче патэлефанаваць заўтра, а захацае... Ат, як хочаце, самі глядзіце.

Яна паварочваецца да мяне сьпінаю, шчоўкаючы абцасікамі па засьмечаным ходніку, зьнікае ў праёме між будынкамі. Цытрынава-залаты горад, не зважаючы на страту, што засьпела мяне толькі што пасярод вуліцы, адзываецца насустрач абыякавым гулам падземкі.

Самотны вечар пры экране тэлека – ня самы лепшы занятак для бязмоўнага чужынца ў такім месцы, як Парыж. За вакном віруе разноколерае вечаровае жыцьцё, а ты адно і маеш радасьці, што сузіраць яго аскепкі на экране, і добра, калі то яшчэ не якая-небудзь палітычная дыскусія з удзелам субтыльнай, як во гэтая, мадам, што так і сыпле фразу за фразай, імпэтна памагаючы сабе жэстамі, раз-пораз кідаецца ў слоўную бойку з гэтым жа апантаным, як сама, апанентам.

Імя мадам – Мары. Такое ж – адно з падвойнага – у дыктаркі. Усе яны тут Мары, ці што?

Ма-ры.

Рука мая міжволі цягнецца да слухаўкі тэлефону.

– Гэта Мары?

– Так. А, вы... Добра, што патэлефанавалі. Я якраз пра вас згадвала.

– Што-небудзь благое?

– Не. Думала, чым вы займаецеся. Ну, там, дома ў сябе...

– Кампутарамі.

– Гэта добра.

– Чаму?

– Гуманітарыі зашмат гамоняць і мала робяць. Прабачце, атрымалася неяк двухсэнсоўна. – Паўза, сьмех. – Дык калі мы зноў сустрэнемся?

– Заўтра можна?

– Можна. У мяне першая зьмена, пасля чатырнаццаці я вольная. Можам спаткацца там, дзе сёння разьвіталіся. Вам зручна будзе?

– Зручна.

– Тады да сустрэчы.

– Да сустрэчы.

Пі-пі...

Галава... Ціск, напэўна...

Субтыльная мадам, відаць, ніколі ня сыдзе з экрану.

Вечар цягнецца марудна, ды гэта ўжо зусім ня тое, што пяць хвілінаў таму, зусім ня тое.

У кавярні цёпла, але занадта тлумна: пайшоў дождж, і ўсе рынуліся сюды ратавацца ад яго.

– Не люблю гамэрні, – кажа Мары і абводзіць вачыма цеснае, запоўненае людам памяшканьне. Затым рэзка падхопліваецца з-за століка, ідзе да выхаду. Мне нічога не застаецца, як ісьці сьледам.

Вулка, на якую трапляем ледзь не з дзвьярэй кавярні, занадта стромая, і Мары, каб не спатыкнуцца на абцасах, бярэ мяне пад руку.

– Як вам Сакрэ-Кёр?

– Нішто. Шкада, мала тут пабылі.

– У Бога дзён многа. Хочаце, пакажу Пігаль. Чулі пра яе?

– Крыху.

Плошча, шэрая і зусім, у адрозьненне ад усяго тут, не цытрынавая, мяне ня ўражае, і я кажу пра гэта Мары.

– Таму што сьветлавата і ніводнае дзеўкі наўкола, – жартуе яна і дадае: – А можа, таму, што я побач...

Яна сьмяецца. І сьмех яе, абрывісты, крыху нярвовы, гучыць як абцяганьне. Я схіляю голаў да яе твару, лёгка, бы незнарок, дакранаюся даланёй да пляча.

– А вы чультлівы, – кажа яна і запальвае чарговую, можа, ці ня трэцюю за паўгадзіны, цыгарэту. – Куды зараз? Шкада, надвор'е сапсавалася.

– Можна паехаць да мяне, – ня надта спадзеючыся на згоду, кажу я.

– Можна, – нечакана згаджаецца Мары і накіроўваецца да ўваходу ў метро.

Амаль ля самага дзедавага дома нас зноў засьпявае дождж. Мары прыхінаецца да мяне, і я выразна адчуваю праз тонкую кофту дотык яе грудзей. Двое арабаў, што сядзяць нерухома ля ўваходу ў гатэльчык побач з маім пад'ездам, зачуўшы чужынскую гаману, падымаюцца, праводзяць нас няўхвальнымі паглядамі.

– Які паверх?

– Другі.

Понізу дзвьярэй з кватэры ў калідор прабіваецца пасак сьвятла. Гэта дзіўна: адыходзячы ўранку, я, добра памятаю, сьвятло скрозь павыключай.

– Ты? Прывітаньне! – Дзед Жульен муляецца, адступае ў глыб калідора. – Даруй, такая неспадзяванка, сябар з сынам прыехаў з вёскі, на-прасіўся ўнанацкі. Мы на Монтэ-Касіна разам ваявалі. Дык ня мог жа я адмовіць. Так што завяду цябе ў гатэль, да Ахмеда. Ён мне вінен сёе-тое, бяз платы пусьціць. Ураньні сябрук мой зьездзе, і ты вернешся. Толькі адну ноч... Прабач. Ты не адзін?

– Гэта Мары, – кажу я і, быццам імкнучыся загладзіць немаведама якую правіну, дадаю: – Яна полька.

– Амаль землякі, вось і добра...

Дзед выводзіць нас з Мары на двор, загадвае чакаць яго, а сам тэпае ў гатэль. Праз вакно бачна, як ён, пакашліваючы ў кулак, даводзіць штосьці ў рэцэпцыі сярэдніх гадоў арабу. Той згодна хітае галавою, з цікавасьцю зіркае раз-пораз на мяне і Мары. Дзед дае нам знак, каб уваходзілі, і вось мы ў фае. Мужчына здымае з дошчачкі ключ на агромністай, морквінаю, бірульцы, падае мне.

– Мерсі.

– Пожалуйста, – адказвае ён і, пацешыўшыся хвіліну з майго здзіўленьня, гучна зазначае: Россия – хорашо... Я учыўся в России. Добрай ночі!

— Я з Беларусі, — удакладняю я, і ён здзіўлена міргае вачыма. Затым мы па чарзе разьвітваемся з дзедом Жульенам, ідзем да вінды.

Цесная кабінка з дыванком на падлозе паволі сунецца ўгору, спыняецца акурат насупраць дзвярэй.

Нумар, як і кабіна вінды, вельмі цесны: дваім між сьцяною і ложкам не разьмінуцца. Да таго ж з вакна даносіцца несупынны гул. Мары зачыняе вакно, кладзецца дагары на адзін з хісткіх, накрытых прапаленаю капай ложкаў.

– Здымі мне туфлі, – кажа і падымае ногі на канапу.

Пацалунак доўгі і жарстлівы, як доўгачаканы сонечны прамень сярод дажджлівых дзён.

– Пачакай, я памыюся.

Яна ідзе ў ванны пакой, не зачыніўшы за сабой дзвярэй, адкручвае кран. Рэдзенькая пара, перакотваючыся хвалямі, паволі выплывае ў калідор. Яе покліч уладны і патрабавальны. Я зрываю з сябе адзеньне, ня бачачы нічога перад сабою, кідаюся ў яго салодкія, як водар парыжскіх бульвараў, абдымкі.

Мы моўчкі ляжым на ложку, думаем кожны пра сваё. Нарэшце Мары падымаецца.

– Куды ты? – Я абхопліваю яе за стан, прыціскаю да сябе.

– Пусьці! – Яна шнарыць рукою ў сумачцы, дастае футарал з танометрам. – Ціск трэба зьмерыць...Раптам падскочыў з такое валтузьні...

Зашчапка змыкаецца на запясыці, апарат, памаўчаўшы хвіліну, выдае танюткі піск.

– Кепска: сто сорок на дзевяноста. Хочаш, табе зьмерым.

– У мяне будзе нізкі, я ведаю.

Яна прышпільвае апарат мне да рукі, засяроджана глядзіць на лічыльнік.

- Сапраўды: сто дзесяць на семдзесят.
- Я ж казаў... Ты што, заўсёды носіш танометр з сабою?
- А што тут дрэннага? Мала што можа здарыцца ў любую хвіліну, і думай тады, куды кінуцца.
- Дзіўная ты...
- Дзіўная? Яшчэ скажы – дзівакаватая! Усё. Я пайшла! Пашукай сабе іншую... нармальную.
- Мары, ты што? – Я хапаю яе за руку, каб утрымаць, але дарэмна. Яна апранаецца, ідзе да дзвярэй.
- Мары!
- Я выскокваю сьледам за ёю ў калідор, але ў ліфт уціснуцца не паспяваю. А калі зьбягаю на дол, каб хоць па-чалавечы разьвітацца, яе ўжо там няма.
- Была и нет, – саркастычна ўсьміхаючыся, кажа Ахмед. – У этих комюнистов такие красивые дочери!

А дзясятай раніцы дзедавы госьці адыходзяць, і я зноў вяртаюся ў кватэру. Дзед стаіць ля пліты, смажыць яешню.

– Ну, як было ў гатэлі? Добра спалася?

– Добра.

– Чаму такі сумны? Не паладзіў з дзеўкай? Нічога, здараецца. Схадзі куды-небудзь. У Луўры па абедзе квітка напалову таньнейшыя, як зранку.

- Лепш проста пагуляю на вуліцы.
- Як хочаш. Толькі не бадзайся доўга.
- На дварэ смужна, але цёпла, ад раўчукоў збоч вулкі падымаюцца ўгору і тут жа расьсейваюцца, падхопленыя вятрыскам, клубы пары. Ля дзвярэй кавярні, дзе працуе Мары, малады араб у бэжавай камізэльцы чытае газету. За вакном – Мары, яна стаіць сьпінаю да ўваходу, разьлівае па кубках пітво. Хлопец-араб адрываецца ад чытанья, лёгкая ўсьмешка крывіць яго і без таго крываваць, са шнарам ад носа да падбароддзя, вусны. Ён колькі хвілінаў пранікліва глядзіць на мяне, затым кідае газету ў сьметніцу, зьнікае за домам.
- Ты? – Мары выпростаецца, прыкрывае далоньню гузак на левай скроні.
- Хто гэта зрабіў?
- Муж, хто яшчэ. Гаспадар гатэлю перадаў яму, што бачыў мяне з табою. – Яна з трывогаю зіркае ў вакно, закрывае гузак пасмаю вала-соў. – Чаго ты прыйшоў?
- Пабачыць цябе. Учора гэтак не па-чалавечы разьбегліся.
- Вось зараз прыляціць мой, будзе табе – па-чалавечы!
- Ты не сказала, што замужам...
- Як гэта не сказала? Чым ты слухаў? Сказала: была двойчы. Наогул, мы з Люка даўно разышліся, але ён працягвае лічыць мяне сваёй уласнасьцю. Слухай, прашу цябе: ідзі адсюль і больш не вяртайся, ня то будзе блага. У Люка ўсюды сябры, ад іх не схавашся. Я не хачу, каб у цябе праз мяне былі непрыемнасьці. Ідзі!
- Мы маглі б паспрабаваць...

— Што паспрабаваць? Сустракацца далей? Які ў гэтым сэнс? Да таго ж мы зусім розныя. У мяне сто сорок ціск, у цябе – сто дзесяць... – Яна схіляецца да майго пляча, падштурхоўваючы да выхаду, да краінаецца даланёю да шыі. Лёгка, бы дотык крылаў анёла, пацалунак апякае маю шчаку: — А можа, наадварот, — занадта падобныя... Бывай!

— Бывай! – кажу я паўжартам: мне ўсё яшчэ здаецца, што гэтая разьвітальная сцэна – проста гульня.

– Шкада, што так ... – Дзед Жульен запавольвае крок, глядзіць з-пад рукі на вежу. – Спадзяюся, табе падабаецца Парыж?

– Падабаецца. Рай цытрынавага колеру.

– Што-што?

– Вельмі прыгожы горад.

– А-а... Ну, добра.

Стары ідзе назад, я, счакаўшы хвіліну-другую, звачваю ў двор Мары... Дзверы адчыняе высокая худая жанчына са стомленым, крыху пагардлівым позіркам.

– Я хачу пабачыць Мары, мадам, – апырэджаваючы запытаньне па-французску, кажу я па-польску. – Яна дома?

– Мары ўжо два дні як у Польшчы. – Жанчына недаверліва глядзіць на мяне. – А вы хто будзеце?

– Яе прыяцель.

– Вы спазьніліся. – Вусны жанчыны кранае ўсьмешка. – Вось так.

– Прабачце.

– Нічога. – Яна адступае ад дзвярэй, пасоўваецца да самага парогу, моцна трымаецца за зашчапку, нібыта баіцца, каб я сілаю не ўварваўся ў кватэру, дадае: – Калі вы ад Люка, перадайце яму, што Марыся больш ні ў Парыж, ні тым больш да яго ня вернецца.

Так усё і скончылася. Я зьехаў з Парыжу на наступны дзень пасля размовы з кабетаю і больш пра Мары нічога ня чуў. Неяк напісаў дзеду Жульену, прасіў, каб даведаўся пра яе, але было запозна: ліст вярнуўся з пазнакаю «адрасат памёр».

Цяпер я працую ў тым самым банку, што і раней. У вольны час памагаю ўсё той жа начальніцы ўходжвацца на лецішчы. А калі яе патрабавальнасць робіцца невыноснай, дастаю танометр і мераю сабе ціск. Яна просіць зьмерыць і ёй. Я раблю гэта ахвотна, бо кожнага разу, седзячы насупраць яе і ціскаючы грушу танометра, бачу перад сабой Мары. Праўда, з кожным днём усё менш і менш выразна. Магчыма, настане дзень, калі ўвогуле перастану бачыць. І тады, верагодна, горкі досьвед, нарэшце, перастане мець нада мною такую ўладу, як зараз. Верагодна...

